

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ:Ν.Ο.Π.Ε.
ΤΜΗΜΑ:ΝΟΜΙΚΗΣ
ΜΑΘΗΜΑ:ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ**

ΑΓΛΑΙΑ ΤΣΑΓΡΗ

A.M.1340200900368

**ΘΕΜΑ:
ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ**

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:Α.ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

σελ.3

α.ΓΕΝΙΚΑ

σελ.3

β.ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ

σελ.3

2.Η ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΛΥΣΗ

σελ.4

α.ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

σελ.4

β.ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

σελ.4

γ.Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

σελ.7

δ.ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ Η DE LEGE FERENDA
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΣ

σελ.8

ε.ΣΧΤΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ

σελ.9

στ.ΟΙ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ 1975 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

σελ.10

3.ΠΕΡΙΛΗΨΗ

σελ.13

4.ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

σελ.14

1.ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Η παρούσα εργασία εξετάζει το μοναδικό συνταγματικό φαινόμενο της δημοψηφισματικής διάλυσης της Βουλής. Αυτή η μορφή διάλυσης έχει εξέχουσα θέση στη συνταγματικοπολιτική ζωή της χώρας και ευελπιστώ πως ο αναγνώστης αυτού του κειμένου θα καταλάβει τη μεγάλη σημασία της δημοψηφισματικής διάλυσης της Βουλής.

α.Γενικά

Διάλυση της Βουλής είναι ο βεβαιούμενος με προεδρικό διάταγμα τερματισμός της θητείας των βουλευτών, που πραγματοποιείται είτε με τη λήξη της βουλευτικής περιόδου είτε σε προηγούμενο χρονικό σημείο κατά τη διαδικασία και του λόγους, που ορίζει το Σύνταγμα και πάντοτε ταυτόχρονα με την προκήρυξη εκλογών, προκειμένου να επέλθει ανανέωση της σύνθεσης του Κοινοβουλίου. Αν και δεν είναι δυνατή η διάλυση ενός κρατικού οργάνου, ωστόσο ο όρος "διάλυση της Βουλής" έχει επικρατήσει ως *terminus technicus* και αναφέρεται στη λήξη της θητείας των φορέων του οργάνου "Βουλή", των βουλευτών.

Η διάλυση της Βουλής διακρίνεται σε τακτική και έκτακτη. Τακτική ονομάζεται η φυσιολογική λήξη της θητείας των βουλευτών αφού εξαντληθεί η προβλεπόμενη από το Σύνταγμα βουλευτική περίοδος (4 έτη). Έκτακτη ονομάζεται η διάλυση της Βουλής που γίνεται αιφνιδιαστικά, πριν το πέρας της τετραετίας.

β.Ο μορφές της διάλυσης

Η διάλυση της Βουλής διακρίνεται σε δύο βασικές μορφές, την κοινοβουλευτική και τη δημοψηφισματική. Στο ισχύον Σύνταγμα έχει διατηρηθεί και μια τρίτη ειδική περίπτωση, η "προεδρική διάλυση".

Η κοινοβουλευτική διάλυση διενεργείται ένεκα και χάριν του κοινοβουλευτικού συστήματος, είτε για αδυναμία σχηματισμού κυβέρνησης, είτε για κυβερνητική αστάθεια. Τα άρθρα που αναφέρονται σ' αυτή τη μορφή διάλυσης είναι το Σ37 και Σ41 παρ.1. Η δημοψηφισματική διάλυση της Βουλής γίνεται για να εκφράσει το Εκλογικό Σώμα τη βούληση του για ένα συγκεκριμένο ζήτημα, μέσα από τη διαδικασία των εκλογών. Τα άρθρα που

ρυθμίζουν αυτή τη διάλυση είναι τα άρθρα 2,3 και 4 του άρθρου 41.Η προεδρική διάλυση είναι ειδική περίπτωση για την αδυναμία εκλογής Προέδρου Της Δημοκρατίας,εφόσον δεν επιτευχθεί στην τρίτη ψηφοφορία η αυξημένη πλειοψηφία των 3/5.Οι σχετικές διατάξεις είναι οι 32 παρ.4 και 37 παρ.3. *1

*1.Βλ.Η διάλυση της Βουλής,Ρώτης,σελ.193 επ.

3

2.Η ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΛΥΣΗ

α.Γενικά στοιχεία

Σύμφωνα με το άρθρο 41 παρ.2 "ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διαλύει τη Βουλή με πρόταση της Κυβέρνησης που έχει λάβει ψήφο εμπιστοσύνης,για ανανέωση της λαϊκής εντολής προκειμένου να αντιμετωπιστεί εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας.Αποκλείεται η διάλυση της Βουλής για το ίδιο θέμα."

- Η δημοψηφισματική διάλυση διενεργείται όταν επιβάλλεται η έκφραση της λαϊκής θέλησης για εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας.
- Αποτελεί "ισχυρό" πλήγμα του κοινοβουλευτικού αντιπροσωπευτικού συστήματος,καθώς προϋποθέτει το δημοψηφισματικό χαρακτήρα των εκλογών,χωρίς βέβαια αυτό να αντιβαίνει στις αρχές της σύγχρονης Δημοκρατίας.Έτσι γίνεται φανερός ο εξωκοινοβουλευτικός χαρακτήρας της διάλυσης.
- Παρά το γεγονός ότι η δημοψηφισματική διάλυση είναι αιτιώδης,δεν έχει υποχρεωτικό αλλά δυναμικό χαρακτήρα.Το Σύνταγμα δεν επιβάλλει οπωσδήποτε τη διάλυση της Βουλής,ακόμα και αν ο λόγος της διάλυσης είναι αντικειμενικά σοβαρός.
- Αυτό το είδος διάλυσης ανάγεται στην ευχέρεια της κυβέρνησης,καθώς η Βουλή διαλύεται μετά από πρόταση της Κυβέρνησης η οποία έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής και δεσμεύει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.
- Η Κυβέρνηση που διεξάγει τις εκλογές είναι πάντοτε Κυβέρνηση πλειοψηφίας.

β.Λόγοι και προϋποθέσεις

Στο πλαίσιο της δημοψηφισματικής διάλυσης διαμορφώθηκαν κυρίως δύο λόγοι:η δυσαρμονία προς το λαϊκό αίσθημα και η ανανέωση της λαϊκής εντολής.Το ισχύον Σύνταγμα προβλέπει τη διάλυση της Βουλής μόνο για την ανανέωση της λαϊκής εντολής όπως και ρητά αναφέρεται στο άρθρο 41 παρ.2.Ο συντακτικός νομοθέτης θεώρησε πως πρέπει να θεσπιστεί αυτή η διάλυση όταν κρίνεται πως η εξάντληση της βουλευτικής περιόδου είναι μεγάλο διάστημα και απαιτείται η ανανέωση της λαϊκής εντολής.

Οι απαιτούμενες προϋποθέσεις που ανάγονται στο υποκείμενο της πρότασης και στη διαδικασία καθώς και στην ουσία της πρότασης είναι οι εξής:

- i)Πρόταση της Κυβέρνησης πλειοψηφίας
- ii)Επίκληση εθνικού θέματος εξαιρετικής σημασίας
- iii)Προσυπογραφή

Πρόταση της Κυβέρνησης πλειοψηφίας:

Στο Σ41 παρ 2 αναφέρεται ρητώς ότι η Κυβέρνηση που προτείνει τη διάλυση της Βουλής έχει λάβει ψήφο εμπιστοσύνης. Ο συντακτικός νομοθέτης δίνει την πρωτοβουλία της διάλυσης μόνο σε Κυβέρνηση που χαίρει της εμπιστοσύνης της Βουλής, εμποδίζοντας έτσι Κυβερνήσεις μειοψηφίας να υποβάλουν πρόταση διάλυσης. Αν και μετά την καθιέρωση της τέλει αρχής δεδηλωμένης κάθε τακτική Κυβέρνηση είναι Κυβέρνηση πλειοψηφίας, πολλές φορές τυχαίνει η Κυβέρνηση να είχε αρχικά την πλειοψηφία της Βουλής, στη συνέχεια όμως να την έχασε, χωρίς ωστόσο τη μεσολάβηση καταψήφισής. Τις περισσότερες φορές, σ' αυτή την περίπτωση η Κυβέρνηση υιοθετεί τη λύση της δημοψηφισματικής διάλυσης αφενός για να μην προλάβει να καταψηφιστεί από τη Βουλή και αφετέρου για να έχει η ίδια το πλεονέκτημα να διεξάγει εκλογές. Σ' αυτό το σημείο θα ήταν καλό να παραθέσω το θέμα που έχει δημιουργηθεί για το κατά πόσο ο ΠτΔ έχει το δικαίωμα να διαλύσει τη Βουλή ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης η οποία έχει μεν την ψήφο εμπιστοσύνης της Βουλής, έχει χάσει όμως τη δεδηλωμένη. Σύμφωνα με το αντικειμενικό νόημα της διάταξης, πρέπει η Κυβέρνηση να έχει την πλειοψηφία και κατά το χρόνο που ζητάει τη διάλυση της Βουλής.

Η πρόταση της διάλυσης πρέπει σύμφωνα και με το γράμμα του νόμου να γίνεται μόνο από την Κυβέρνηση. Δεν τίθεται θέμα διάλυσης της Βουλής από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ο ΠτΔ δεσμεύεται να διαλύσει τη Βουλή ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης και δεν μπορεί να το αρνηθεί (εκτός μόνο από ορισμένες περιπτώσεις - βλ. παρακάτω). Ο ΠτΔ ελέγχει μόνο τη νομιμότητα της διάλυσης και σε καμία περίπτωση τη σκοπιμότητα της. Ο ΠτΔ οφείλει να αρνηθεί τη διάλυση αν γίνεται επίκληση του ίδιου θέματος για το οποίο διαλύθηκε η προηγούμενη Βουλή (άρθρο 41 παρ 2 εδ. β', Συντ. 1975/86), αν τίθεται ζήτημα νομιμότητας της προσυπογραφής, ζητήματα για το περιεχόμενο του διατάγματος (παρ 3), αν δεν έχει περάσει ένα έτος από την έναρξη εργασιών της Βουλής (παρ 4) και τέλος, αν κατά τη στιγμή υποβολής της πρότασης, η Κυβέρνηση δεν διαθέτει την πλειοψηφία.

Εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας:

Αρχικά, εθνικό θέμα συνήθως θεωρείται εξωτερικό θέμα όσον αφορά την εδαφική ακεραιότητα ή την εθνική ανεξαρτησία. Βέβαια, επειδή η έννοια του εθνικού θέματος είναι πολύ αόριστη, δεν αποκλείεται και εσωτερικό θέμα να επικαλεστεί η Κυβέρνηση, όπως η οικονομία. Ο χαρακτηρισμός ενός θέματος ως εθνικού και μάλιστα εξαιρετικής σημασίας είναι καθαρά κυβερνητική υπόθεση. Αν η Κυβέρνηση χαρακτηρίσει ένα θέμα ως εθνικό εξαιρετικής σημασίας, δεν μπορεί κανείς να το αμφισβητήσει. Εάν η Κυβέρνηση προτείνει ένα θέμα ως λόγο

διάλυσης της Βουλής, τότε το θέμα αυτό γίνεται αμέσως εθνικό και εξαιρετικής σημασίας. Τη σημασία και τη σκοπιμότητα της διάλυσης την κρίνει μόνο η Κυβέρνηση και ο ΠτΔ δεν μπορεί να κρίνει το θέμα αυτό. Εφόσον δηλαδή η Κυβέρνηση κρίνει ένα θέμα ως εθνικό εξαιρετικής σημασίας, ο ΠτΔ είναι υποχρεωμένος να το δεχτεί και να διαλύσει τη Βουλή.

Προσυπογραφή:

Η παράγραφος 3 του άρθρου 41 ορίζει πως απαιτείται η προσυπογραφή του διατάγματος από το Υπουργικό Συμβούλιο. Σε αντίθεση με την τακτική διάλυση, όπου η προσυπογραφή έχει τυπικό χαρακτήρα, στη δημοψηφισματική διάλυση έχει ουσιαστικό και αυτό γιατί δεν είναι δυνατή η διάλυση της Βουλής για ανανέωση της λαϊκής εντολής αν το διάταγμα δεν είναι προσυπογεγραμμένο από όλο το Υπουργικό Συμβούλιο και όχι μόνο από τον Πρωθυπουργό της χώρας. Η παρ.3 ορίζει ακόμα πως το διάταγμα πρέπει να περιλαμβάνει την προκήρυξη εκλογών μέσα σε 30 ημέρες και τη σύγκληση της νέας Βουλής σε άλλες 30 ημέρες από τις εκλογές.

γ.Η ιστορική εξέλιξη του θεσμού

Ο γενικός θεσμός της διάλυσης της Βουλής ξεκίνησε στην Αγγλία.Υπέστη όμως εθνική διαμόρφωση στις διάφορες χώρες.Συγκεκριμένα, η δημοψηφισματική διάλυση της Βουλής μαζί με την κοινοβουλευτική, προήλθαν από τη <<γενική>> διάλυση της Βουλής.Αρχικά διάλυση της Βουλής μπορούσε να γίνει για οποιοδήποτε λόγο,ή τις περισσότερες φορές γινόταν και χωρίς καμία αιτία!Η δημοψηφισματική διάλυση ξεκίνησε ως δογματική δικαιολόγηση του γενικού θεσμού της διάλυσης.Αν και η διάλυση της Βουλής ήταν για πολύ καιρό δικαίωμα-υπερεξουσία του μονάρχη,χρηιαζόταν κάποια δικαιολογία.Το δικαίωμα του μονάρχη να διαλύει τη Βουλή θεωρήθηκε ως μέσο προσφυγής στο εκλογικό σώμα,για την επίλυση πολιτικών διαφωνιών και για την αποκατάσταση της αρμονίας κοινοβουλίου και εκλογικού σώματος.Σ'αυτή την περίπτωση η δημοψηφισματική διάλυση αποτελούσε συνταγματικό πρόσχημα.Έτσι δόθηκε στην <<αντιδημοκρατική διάλυση>> του μονάρχη μια <<δημοκρατική θεμελίωση>>.

Αργότερα, καθώς η φύση των πραγμάτων άλλαξε ριζικά η δημοψηφισματική διαχωρίστηκε από την κοινοβουλευτική διάλυση.Οι δύο αυτές μορφές ξεχώρισαν καθώς οι συνθήκες για την καθεμία διάλυση δεν είναι οι ίδιες.Ενώ πρίν την κοινοβουλευτική διάλυση υπάρχει κυβερνητική κρίση και έλλειψη πλειοψηφίας στο κοινοβούλιο,πρίν τη δημοψηφισματική το κοινοβουλευτικό σύστημα λειτουργεί κανονικά.Η δημοψηφισματική είναι η διάλυση της πλειοψηφίας και δεν εμφανίζεται σε περιόδους κυβερνητικής κρίσης.Εντούτοις εμφανιζόταν σε περιόδους διαφωνίας της πλειοψηφίας με τον ανώτατο άρχοντα.Χρησιμοποιήθηκε η διάλυση ως αντιπλειοψηφικό μέσο του αρχηγού της εκτελεστικής εξουσίας κατά της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας και της στηριζόμενης από αυτήν κυβέρνησης.Έτσι από τις αρχές της λειτουργίας της προκαλεί αντιφάσεις η δάλυση.Εικονικός λόγος διάλυσης είναι η έκφραση της λαϊκής θέλησης και πραγματικός λόγος η ανάμιξη του μονάρχη στη διακυβέρνηση και η διαφωνία του με συγκεκριμένη πολιτική.

Καθώς όμως η μοναρχία κατέρρευε η δημοψηφισματική διάλυση επικράτησε ως μέσο κομματικού ανταγωνισμού.Υπήρξε ιδιαίτερα χρήσιμη για την μειοψηφία αλλά και την πλειοψηφία.Στις περιπτώσεις διαφωνίας ανώτατου άρχοντα και πλειοψηφίας,η πλειοψηφία παραιτείται και τις εκλογές δεν τις διεξάγει υπηρεσιακή κυβέρνηση,αλλά από κυβέρνηση μειοψηφίας στην οποία δόθηκε ως δώρο η διάλυση.*2.Η διάλυση όμως δεν είχε πάντα αντιπλειοψηφικό χαρακτήρα.Τις περισσότερες φορές η πλειοψηφία θέλησε τις εκλογές για να ανανεώσει την κοινοβουλευτική της δύναμη και να αυξήσει την παραμονή της στην εξουσία.

Σήμερα η δημοψηφισματική διάλυση είναι συμβατή με τη σύγχρονη δημοκρατία και το πολίτευμα γενικά.Στις μέρες μας δεν αποτελεί πια συνταγματική εικονικότητα αλλά ισχυρό μέσο έκφρασης της λαϊκής θέλησης.

*2:στην περίπτωση αυτή εμπίπτει η Κυβέρνηση Γούναρη το 1915.

δ.Οι κίνδυνοι της κυβερνητικής διάλυσης και η de lege ferenda αντιμετώπισή τους

Η συνταγματική πρακτική όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα, φανερώνει πως -τις περισσότερες τουλάχιστον φορές-οι κυβερνήσεις δεν χρησιμοποιούν τη δημοψηφισματική διάλυση της Βουλής για να εκφράσει το Εκλογικό Σώμα τη βούληση του και να αποφασίσει για εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας.Εντούτοις,τη χρησιμοποιεί ως μέσο πολιτικού αιφνιδιασμού καθώς η Κυβέρνηση διαλύει τη Βουλή και διεξάγει η ίδια τις εκλογές.Και φυσικά ο χρόνος διάλυσης έχει ιδιαίτερη σημασία.Εφόσον η Βουλή διαλύεται ξαφνικά,τα αντίπαλα κόμματα δεν προλαβαίνουν να προετοιμαστούν κατάλληλα και έτσι επιτίθεται η πλειοψηφία στη μειοψηφία.Η πλειοψηφία διαθέτοντας την εξουσία διάλυσης της Βουλής, μπορεί σε κάθε στιγμή να αιφνιδιάζει τη μειοψηφία με πρόωρες εκλογές.Κατά συνέπεια η δημοψηφισματική διάλυση δεν είναι ιδανική.Χρησιμοποιείται πράγματι ως μέσο "δαιώνισης" της πλειοψηφίας.Τίθεται επομένως θέμα προστασίας της μειοψηφίας ,προφύλαξης από την κυβερνητική διάλυση, αλλά και προστασία γενικά του συνταγματικού χαρακτήρα της δημοψηφισματικής διάλυσης και της λειτουργίας του πολιτεύματος και της έκφρασης της λαϊκής θέλησης.

Το ερώτημα που γεννάται είναι γιατί ο συντακτικός νομοθέτης παρέχει τη δημοψηφισματική διάλυση, αφού η Κυβέρνηση μπορεί να αιφνιδιάσει τη μειοψηφία με παραίτηση της κατά το άρθρο 38 παρ. 2 και να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές.Σε κάθε περίπτωση η Κυβέρνηση μπορεί να προκαλέσει τη διάλυση της Βουλής με την παραίτηση της,λόγω αδυναμίας σχηματισμού τακτικής κυβέρνησης(άρθρο 38 παρ.1 εδ. β').Η διαφορά της δημοψηφισματικής διάλυσης με την διάλυση από την παραίτηση της κυβέρνησης έγκειται στο γεγονός ότι η Κυβέρνηση παραιτούμενη χάνει το πλεονέκτημα διεξαγωγής των εκλογών.Έτσι η Κυβέρνηση παραιτούμενη εκτός από το κύρος της χάνει και τα πλεονεκτήματα που έχει ως Κυβέρνηση διεξαγωγής των εκλογών.

Τίθεται επομένως ζήτημα de lege ferenda αντιμετώπισης των κινδύνων της κυβερνητικής διάλυσης.*3 Για τις οποιεσδήποτε ατέλειες που έχει ο θεσμός της δημοψηφισματικής διάλυσης δεν ευθύνεται η φύση του θεσμού,αλλά η συγκεκριμένη συνταγματική του διαμόρφωση του 1986 που δεν έλυσε όλα τα προβλήματα.Απο τη μια πλευρά,η εξουσία άρνησης του Προέδρου της Δημοκρατίας να διαλύσει τη Βουλή, δεν μπορεί να εμποδίσει τις κομματικού χαρακτήρα επιδιώξεις της κυβερνητικής πλειοψηφίας.Από την άλλη πλευρα όμως, ούτε πάλι de lege ferenda θα ήταν σκόπιμη η καθιέρωση της αυτοδιάλυσης της Βουλής.Ίσως το καταλληλότερο μέσο μετριασμού των μειονεκτημάτων θα ήταν η κατάργηση του δικαιώματος διεξαγωγής των εκλογών από την Κυβέρνηση πλειοψηφίας.Θα ήταν ιδιαίτερα ορθό να καθιερωθεί ο θεσμός της υπηρεσιακής Κυβέρνησης μετά από πρόωρη διάλυση της Βουλής.Το άρθρο 41 παρ.1 εδ.β' (η Κυβέρνηση πλειοψηφίας διεξάγει τις εκλογές) θα έπρεπε να αναθεωρηθεί και να εισάγει τον κανόνα ότι "η Κυβέρνηση πλειοψηφίας διεξάγει τις εκλογές μόνο μετά από τακτική διάλυση της Βουλής".

*3.Για την αντιμετώπιση των κινδύνων βλ.Το δημοψήφισμα,Α.Δημητρόπουλος σελ.285-289.

ε.Σχετικές απόψεις Ελλήνων

Το 1920 ο Π.Δαγκλής,πρόεδρος της επιτροπής του κόμματος φιλελευθέρων είπε

χαρακτηριστικά ότι 'το δικαίωμα της διαλύσεως της Βουλής υπό του Στέμματος δεν είναι απεριοριστό, αλλά υπόκειται σε περιορισμούς'.

Ο Α.Μιχαλακόπουλος, διατελέσας και πρωθυπουργός το 1924, υποστήριξε μεταξύ άλλων ότι 'ο Βασιλεύς δε δύναται να προβη εις αλλεπάλληλες διαλύσεις της Βουλής θέλοντας π.χ. να διατηρήσει το ίδιο Υπουργείο που απεδοκιμάσθη στις εκλογές μετά τη διάλυση της βουλής, διότι τούτο θα ήτο αντίθετο προς την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Το δικαίωμα της διαλύσεως της Βουλής υπό του Βασιλέως δεν είναι απόλυτο καί δεν πρέπει να γίνεται χρήσις τούτου συνεχής και παράτολμη'.

Ο Ν.Στράτος, όπου το 1922 σχημάτισε Κυβέρνηση η οποία παραιτήθηκε λίγες μέρες μετά, όπου και οδηγήθηκε στην δίκη των έξι, τόνισε ιδιαίτερα πως 'ο Βασιλεύς δε δύναται να προβη εις αλλεπάλληλες διαλύσεις της Βουλής θέλοντας π.χ. να διατηρήσει το ίδιο Υπουργείο που απεδοκιμάσθη στις εκλογές μετά τη διάλυση της βουλής, διότι τούτο θα ήτο αντίθετο προς την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Το δικαίωμα της διαλύσεως της Βουλής υπό του Βασιλέως δεν είναι απόλυτο καί δεν πρέπει να γίνεται χρήσις τούτου συνεχής και παράτολμη'.

Ο Γ.Καφαντάρης, υπουργός επί του Βενιζέλου και πρωθυπουργός για ένα μικρό διάστημα το 1924, υπογράμμισε πως 'ουδέν εκ τών δικαιωμάτων τού Στέμματος, ουδεμία εκ τών προνομίων απονέμεται προσωπικώς εις τον Βασιλέα, αλλ' ανήκει εις τήν εκτελεστικήν εξουσίαν, τήν Κυβέρνησιν, δηλαδή ήτις είναι απαύγασμα τής κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας'. Η άποψη αυτή του Καφαντάρη συμβιβάζεται περισσότερο προς την δημοκρατική μορφή του πολιτεύματος και προς το συνταγματικώς ανεύθυνο του Βασιλιά.

Σύμφωνα με τον Βενιζέλο, περίπτωση διάλυσης της Βουλής δεν αποτελεί η διαφωνία Βασιλιά-Κυβέρνησης όπως υποστήριζαν αρκετοί. Η Βουλή διαλύεται άριστα, έλεγε ο Βενιζέλος, όταν: (1) η υπάρχουσα Βουλή έπαιε να εικονίζει το δημόσιο φρόνημα, δηλαδή όταν διαπιστούται διάσταση Κυβέρνησης-Κοινής Γνώμης, (2) δε δύναται να δώσει βιώσιμη Κυβέρνηση, (3) είναι ανάγκη να 'αναβαπτισθεί εις την κολυμβήθρα' της λαϊκής εμπιστοσύνης για να αντλήσει νέο κύρος για τα έργα της.

στ.Οι δημοψηφισματικές διαλύσεις από το 1975 έως σήμερα

i) Η διάλυση της πρώτης μεταδικτατορικής Βουλής-22 Οκτωβρίου 1977

Η διάλυση της πρώτης μεταδικτατορικής Βουλής έγινε στις 22 Οκτωβρίου του 1977 , με βάση το άρθρο 41 παρ.2 του Σ1975. Προεκλογική Κυβέρνηση ήταν του Κ.Καραμανλή. Η διάλυση έγινε με το π.δ. 975/977 με το οποίο έγινε δεκτή η πρόταση της Κυβέρνησης για την αντιμετώπιση εθνικού θέματος εξαιρετικής σημασίας. Η χώρα οδηγήθηκε σε εκλογές υπό την πρωθυπουργία Κωνσταντίνου Καραμανλή και προεδρίας Κωνσταντίνου Τσάτσου στις 20 Νοεμβρίου του 1977. Από τις εκλογές αυτές προέκυψε αυτοδύναμη πλειοψηφία του κόμματος <<Νέας Δημοκρατίας>> υπό την ηγεσία Κ.Καραμανλή ο οποίος σχημάτισε Κυβέρνηση.

ii) Η διάλυση της 7ης Μαΐου 1985

Η διάλυση της Βουλής της περιόδου 1981-1985 έγινε στις 7 Μαΐου 1985 βασιζόμενη στο άρθρο 41 παρ.2 του Σ1975, για την αντιμετώπιση εθνικού θέματος εξαιρετικής σημασίας. Αυτή η διάλυση ήταν η τελευταία υπό το κράτος του Συντάγματος του 1975. Προεκλογική Κυβέρνηση ήταν του Α. Παπανδρέου και Πρόεδρος Δημοκρατίας ο Χ. Σαρτζετάκης. Το εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας ήταν η ανάδειξη της ΣΤ' Αναθεωρητικής Βουλής για την αναθεώρηση του συντάγματος του 1975. Η διάλυση πραγματοποιήθηκε με το π.δ. 216/85. Οι εκλογές έγιναν στις 2 Ιουνίου 1985 και προέκυψε η ΣΤ' Αναθεωρητική Βουλή στην οποία είχε την αυτοδύναμη πλειοψηφία το <<Πανελληνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα>> του οποίου ηγείτο ο Α. Παπανδρέου, ο οποίος και σχημάτισε Κυβέρνηση.

iii) Η διάλυση της 10ης Σεπτεμβρίου 1993

Η διάλυση της Βουλής έγινε στις 10 Σεπτεμβρίου 1993 ύστερα από πρόταση του Πρωθυπουργού Κ. Μητσοτάκη στον ΠτΔ Κ.Καραμανλή. Ο λόγος που ο Μητσοτάκης οδήγησε τη χώρα σε εκλογές ήταν ότι ύστερα από την ανεξαρτητοποίηση δύο βουλευτών από το κόμμα της <<Νέας Δημοκρατίας>>, έχασε τη <<δεδηλωμένη>>. Παρόλα αυτά, η Κυβέρνηση ζήτησε τη διεξαγωγή εκλογών για την αντιμετώπιση εθνικού θέματος εξαιρετικής σημασίας. Εφόσον δεν ζήτησε την εμπιστοσύνη της

Βουλής η Κυβέρνηση, ώστε να γίνει φανερή η έλλειψη πλειοψηφίας, ψηφίστηκε από τον ΠτΔ η αποδοχή της πρότασης διάλυσης της Βουλής. Με το π.δ. 352/93 διαλύθηκε η Βουλή και έγιναν εκλογές στις 10 Οκτωβρίου. Αναδείχθηκε αυτοδύναμη πλειοψηφία του ΠΑΣΟΚ και Κυβέρνηση Α. Παπανδρέου.

iv) Η διάλυση της 24ης Αυγούστου 1996

Λόγω σοβαρού προβλήματος της υγείας του, ο Ανδρέας Παπανδρέου εισήχθη σε νοσοκομείο το Νοέμβριο του 1995. Ο χρόνος παραμονής του ήταν μεγάλος και αφού περιήλθε σε αδυναμία άσκησης των καθηκόντων του, "εξαναγκάστηκε" σε παραίτηση. Η κοινοβουλευτική ομάδα του ΠΑΣΟΚ πρότεινε για πρωθυπουργό τον Κωνσταντίνο Σημίτη σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ.2 του Σ.Ο. ΠτΔ Κωστής Στεφανόπουλος δέχτηκε την πρόταση και διόρισε τον Σημίτη Πρωθυπουργό. Το καλοκαίρι του 1996 ο Κ.Σημίτης ζήτησε εκλογές για να ανανεωθεί η λαϊκή εντολή. Με το π.δ.268/96 διαλύθηκε η Βουλή και οι εκλογές έγιναν στις 22 Σεπτεμβρίου 1996. Προέκυψε αυτοδύναμη πλειοψηφία του ΠΑΣΟΚ και σχηματίστηκε νέα Κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Κ.Σημίτη.

v) Η διάλυση της 14ης Μαρτίου του 2000

Λίγους μήνες πριν λήξει η τετραετία (1996-2000), η Κυβέρνηση του Κ.Σημίτη ζήτησε εκλογές βάσει του άρθρου 41 παρ.1 του Σ για ανανέωση της λαϊκής εντολής εν όψει της ανάγκης ανάδειξης της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής για αναθεώρηση του Συντάγματος του 1986. Με το π.δ. 97/2000 διαλύθηκε η Βουλή και στις 9 Απριλίου 2000 υπό Κυβερνήσεως Κ.Σημίτη και προεδρίας Κ.Στεφανόπουλου. Προέκυψε αυτοδύναμη Κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ με πρωθυπουργό τον Κωνσταντίνο Σημίτη.

vi) Η διάλυση της 11ης Φεβρουαρίου 2004

Η Βουλή της περιόδου 2000-2004 εξάντλησε σχεδόν την τετραετία. Η Κυβέρνηση Σημίτη ζήτησε τη διάλυση της Βουλής βάσει του άρθρου 41 παρ.1 Σ. Με το π.δ. 48/2004 η χώρα οδηγήθηκε σε εκλογές στις 7 Μαρτίου 2004 υπό κυβερνήσεως Σημίτη (ο οποίος είχε παραιτηθεί και είχε αναλάβει την προεδρία του ΠΑΣΟΚ ο Γεώργιος Παπανδρέου) και προεδρίας Κ.Στεφανόπουλου. Προέκυψε αυτοδύναμη πλειοψηφία Νέας Δημοκρατίας και ορκίστηκε πρωθυπουργός ο Κωνσταντίνος Καραμανλής του Αλεξάνδρου.

vii) Η διάλυση της 18ης Αυγούστου 2007

Η Κυβέρνηση Καραμανλή ζήτησε εκλογές βάσει του άρθρου 41 παρ.1 Σ. Με το π.δ.154/2007 διαλύθηκε η Βουλή και διεξήχθησαν εκλογές στις 16 Σεπτεμβρίου 2007 υπό κυβερνήσεως Κ.Καραμανλή και προεδρίας Καρόλου Παπούλια. Προέκυψε αυτοδύναμη πλειοψηφία Νέας Δημοκρατίας. Πρωθυπουργός ορκίστηκε ξανά ο Κ.Καραμανλής και συγκλήθηκε η Η' Αναθεωρητική Βουλή.

viii) Η διάλυση της 7ης Σεπτεμβρίου 2009

Η Κυβέρνηση Καραμανλή ζήτησε εκλογές σύμφωνα με το άρθρο 41 παρ.2 Σ.Η Βουλή διαλύθηκε με το π.Δ.127/2009.Οι εκλογές διεξήχθησαν στις 4 Οκτωβρίου υπό Κυβερνήσεως Κ.Καραμανλή και προεδρίας Κ.Παπούλια.Προέκυψε αυτοδύναμη πλειοψηφία ΠΑΣΟΚ και διορίστηκε Πρωθυπουργός ο Γ.Παπανδρέου.

3.Περίληψη

Το ισχύον Σύνταγμα προβλέπει τρεις μορφές διαλύσεως:τη κοινοβουλευτική,τη δημοψηφισματική και τη προεδρική.Η δημοψηφισματική διάλυση είναι αυτή που έχει χρησιμοποιηθεί τις περισσότερες φορές από τις Κυβερνήσεις στην Ελλάδα-οχτώ φορές από το 1975 έως το 2009.Τη δημοψηφισματική διάλυση την προτείνει η Κυβέρνηση στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για ανανέωση της λαϊκής εντολής,προκειμένου να αντιμετωπιστεί ένα θέμα

εθνικό εξαιρετικής σημασίας, σύμφωνα και με το άρθρο 41 παρ.2,3,4.Οι προϋποθέσεις για την διάλυση αυτή είναι η πρόταση της Κυβέρνησης πλειοψηφίας,η επίκληση εθνικού θέματος εξαιρετικής σημασίας και τέλος η προσυπογραφή του διατάγματος από το Υπουργικό Συμβούλιο.Τέλος η μορφή αυτή διάλυσης ελλογχείει κάποιους κινδύνους,οι οποίοι κατά τον κ.Δημητρόπουλο θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν.

Summary

The current Constitution provides three types of dilution: the parliamentary, the dissolution of referendum and the presidential.The dissolution of referendum is the one that has been used the most by the Greek Governments-8 times since 1975 till 2009.The dissolution of referendum is suggested by the Government to the President of Democracy for the renewal of the public order,in order to to face a subject of great national importance,according to the article 41,paragraph 2,3,4.The requirements for this dissolution is the proposal of the majority Government,the appeal of the subject of great national importance and finally the countersigning of the decree by the Minister Council.In conclusion,this type of dissolution hides some dangers,that according to M.Dimitropoulos could be faced.

4.Βιβλιογραφία

1. Δημητρόπουλος Α.,<<Οργάνωση και λειτουργία του κράτους,Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου>>,τόμος Β' Εκδόσεις Σάκκουλα, 2009.

2. Δημητρόπουλος Α., <<Η διάλυση της Βουλής>>, Αθήνα-Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 1992

3. Δημητρόπουλος Α., <<Το δημοψήφισμα, ο ρόλος και η σημασία του θεσμού στη σύγχρονη Δημοκρατία>>, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 1997

4. Κανονισμός της Βουλής των Ελλήνων, επιμέλεια Ν.Κ.Μιχαλάκη, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα

5. Παντελής Α., <<Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, βασικές έννοιες Συνταγματικής ιστορίας, οργάνωση του κράτους>>, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα 2007

6. Μαυριάς, <<Ζητήματα λειτουργίας του πολιτεύματος>>, Εκδόσεις Σάκκουλα, Κομοτηνή 1993

7. Ρώτης Ν., <<Η διάλυση της Βουλής, παραμορφώσεις του θεσμού στην Ελλάδα>>, Αθήναι, έκδοσις Αντ. Σάκκουλα, 1980.

